

Modern İpek Yolu Projesi

ERDAL TANAS KARAGÖL

- Modern İpek Yolu projesinin güzergahları hangi bölgeleri kapsamaktadır?
- Modern İpek Yolu projesi ile Çin'in güzergah üzerindeki ülkelerle ilişkileri nasıl gelişir?
- Projenin Çin-Türkiye ekonomik ilişkilerine yansımaları nasıl olacaktır?

GİRİŞ

İpek Yolu Çin'den başlayarak Anadolu ve Akdeniz üzerinden Avrupa'da son bulan bir ticaret yolunu temsil etmektedir. Adını en önemli simgesi olan "ipek"ten alan bu ticaret yolu yalnızca ticari malların değil insanların, kültürlerin ve fikirlerin taşınmasında da aracı bir rol oynamıştır. Doğu ile Batı kültürü arasındaki etkileşimi tarih boyunca sağlamış olan yol, alternatif güzergahların bulunmasıyla birlikte önemini yitirmiş olmasına rağmen son yıllarda tekrar dünya gündemine girmiştir.

2000'li yıllardan sonra artan sanayileşme ve teknolojik gelişmeler ile birlikte ciddi bir ekonomik büyüme performansı sergileyen Çin, hemen her ülkenin iş birliği yapmak istediği bir aktör haline gelmiştir. Bu avantajını kullanarak etki alanını genişletmeyi amaçlayan Çin, dünyanın en büyük ulaşım projesi olarak görülen "Tek Kuşak, Tek Yol" yani Modern İpek Yolu (The New Silk Road) projesini hayata geçirmek adına önemli çalışmalar yapmaktadır. 2008 küresel ekonomik krizi sonrasında çok az bir oranda daralma gösteren Çin ekonomisi, ihracattaki avantajlı konumunu büyük ölçüde sürdürmeye devam etmiş ve İpek Yo-

lu'nun geçtiği ülkelerin dikkatlerini tekrardan bu projeye çevirmelerini sağlamıştır. Proje başta Çin olmak üzere bağımsızlıklarını kazandıktan sonra dünyayla ekonomik entegrasyonu önceleyen Orta Asya Türki Cumhuriyetleri ile Türkiye, İran ve Rusya gibi önemli ülkeleri içermektedir.

Modern İpek Yolu projesi kapsamında iki farklı hattın oluşturulması planlanmaktadır (Şekil 1). İnşa edilmesi düşünülen hatlardan ilki Çin, Orta Asya, Rusya ve Avrupa'yı karadan birbirine bağlayacak olan "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" (Silk Road Economic Belt) hattıdır. Bu hat ile güzergah üzerindeki Orta Asya ülkelerinde altyapı imkanlarının geliştirilmesi, yerli ve yabancı yatırımların artırılması ve ticaret serbestliğinin sağlanması öncelikli hedefler arasında yer almaktadır. Proje kapsamında yüksek hızlı demir yolu, kara yolu, limanlar, havaalanları, doğalgaz hatları ve diğer altyapı projeleri yer almaktadır.¹

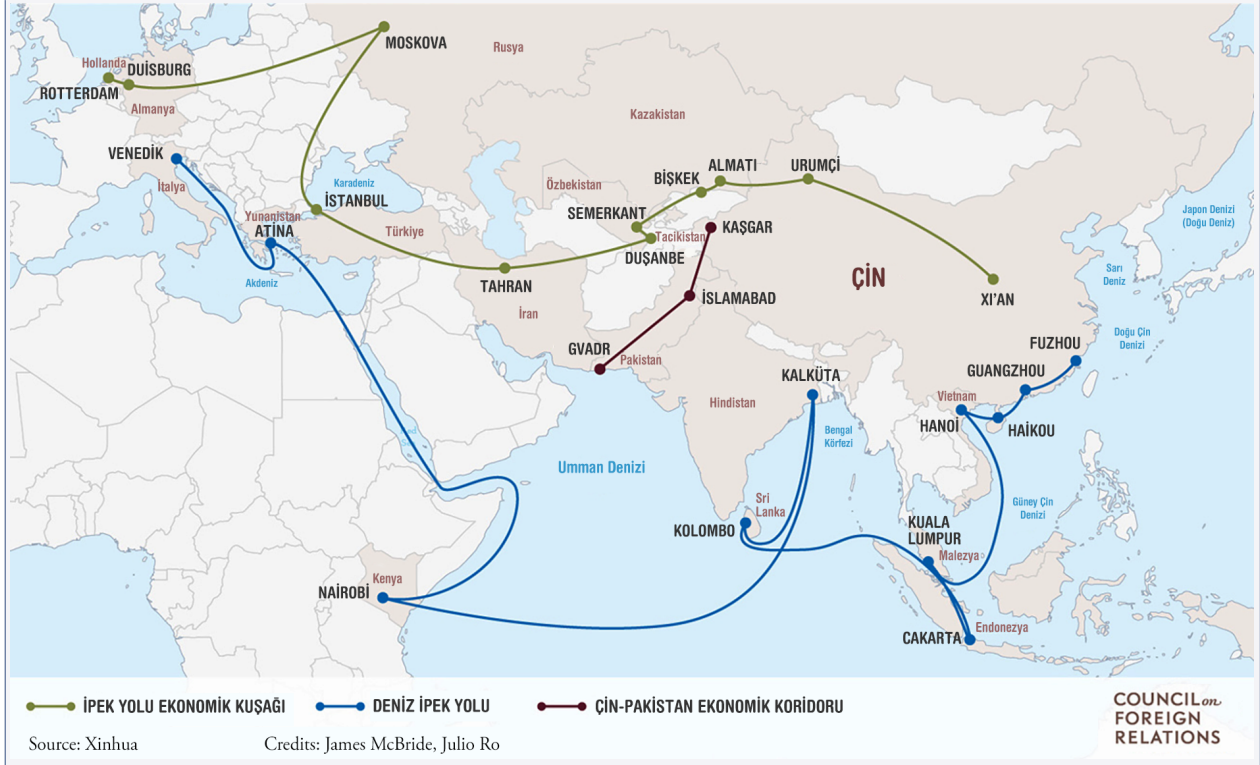
İkinci hat ise Çin'i Hint Okyanusu üzerinden Basra Körfezi ve Akdeniz'e bağlayacak olan "Deniz

1. "James McBride, "Building the New Silk Road", Council on Foreign Relations (CFR), 25 Mayıs 2015.

ERDAL TANAS KARAGÖL

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümünden 1992 yılında derece ile mezun oldu. Yüksek lisansını Connecticut Üniversitesi'nde tamamladı. Doktorasını ise 2002 yılında İngiltere'de York Üniversitesi'nde "Dış Borçlar ve Ekonomik Büyüme İlişkisi ve Dış Borç Öteleme Riski" konusu üzerinde tamamladı. Ekonomik büyüme, savunma ekonomisi, dış borçlar, borç krizleri, IMF stand-by anlaşmaları, enerji ekonomisi, kamu harcamaları, sosyal yardımlar ve yoksulluk konularında yayımları bulunmaktadır. Halen Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümünde profesör olarak çalışmaktadır.

ŞEKİL 1. MODERN İPEK YOLU PROJESİNİN MUHTEMEL GÜZERGAHLARI

Kaynak: Council on Foreign Relations (CFR)

İpek Yolu” (Maritime Silk Road) hattıdır. Bu hat aracılığıyla Basra Körfezi ve Hint Okyanusu üzerinden deniz yoluyla yapılan ticaretin geliştirilmesi planlanmaktadır. Dünyanın en büyük ikinci ekonomisi olan Çin’in, ticaretinin büyük kısmını deniz yolu ile gerçekleştirdiği düşünüldüğünde bu girişimlerin yerindeliği ortaya çıkmaktadır. Deniz İpek Yolu’nun öne çıkmasında mevcut güzergahların hem maliyetli olması hem de Aden Körfezi ve Malakka Boğazı’nın varlığından kaynaklı güvenlik sorunlarının ortaya çıkması etkili olmuştur.²

Modern İpek Yolu projesi deniz ve kara yolu hatları ile birlikte toplamda 65 ülkeyi kapsamaktadır.³ Güzergah üzerindeki ülkeler incelendiğinde projenin genel olarak gelişmekte olan ülkeleri içerdiği görülmektedir. Proje kapsamındaki söz konusu ülkelerin yaklaşık 21 trilyon dolarlık bir ekonomik büyüklüğü

2. Altay Atlı, “Çin ve Yeni İpek Yolu Projesi”, Analist, Ekim 2014.

3. Yuriy Mavaşev, “Türkiye Yeni İpek Yolu Projesine Kayıtsız Kalmamıştır”, *Türkiye*, 3 Haziran 2015.

oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda Modern İpek Yolu projesinin ciddi bir ekonomik potansiyeli barındırdığı anlaşılmaktadır. Çin’i Orta Asya üzerinden Avrupa’ya bağlayacak bu yolun tamamlanması ile birlikte kara, deniz ve demir yolu ulaşımında entegrasyon sağlanması, küresel ticaret yollarının çeşitlendirilmesi ve ulaşım sürelerinin kısaltılarak maliyetlerin düşürülmesi hedeflenmektedir. Bununla birlikte Asya, Afrika ve Avrupa’da devasa altyapı yatırımlarını öngören proje inanç merkezlerinin, medeniyetlerin ve toplumlararası ekonomik ve kültürel etkileşimlerin oluşmasına imkan sağlayacaktır.⁴

Asya, Afrika ve Avrupa’yı birbirine bağlayacak olan Modern İpek Yolu projesi (karayolları, tren yolları, limanlar ve enerji nakil hatlarını içeren milyarlarca dolarlık altyapı yatırım girişimi) ile ilgili olarak ilk kez 14-15 Mayıs 2017 tarihlerinde Pekin’de bir zirve düzenlenmiştir. 29 ülkenin devlet ve hükümet başkan-

4. “Çin’den Modern İpek Yolu’na 79 Milyar Dolar”, Bloomberg HT, 14 Mayıs 2017.

TABLO 1. AB VE BAZI ÜYE ÜLKELERİN 2009-2016 EKONOMİK BÜYÜME VERİLERİ (YÜZDE)

Ülkeler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
AB	-4,4	2,2	1,7	-0,5	0,2	1,6	2,2	1,9
Portekiz	2,5	1,9	-1,8	-4	-1,1	0,9	1,6	0,6
İtalya	-5,5	1,7	0,6	-2,8	-1,7	0,1	0,7	1
Yunanistan	-4,4	-5,5	-9,1	-7,3	-3,2	0,4	-0,2	2
Fransa	-2,9	2	2,1	0,2	0,6	0,6	1,3	0,9
Almanya	-5,6	4,1	3,7	0,5	0,5	1,6	1,7	1,5

Kaynak: World Bank

larının katıldığı zirvede projenin önemi Çin Devlet Başkanı Şi Ciping tarafından dünyaya anlatılmıştır. Rusya'nın önerdiği "Avrasya Ekonomik İşbirliği" ve Türkiye'nin önerdiği "Orta Koridor" projeleri ile uyum içinde olması planlanan Modern İpek Yolu projesinin, güzergah üzerindeki ülkeleri kara, deniz, hava ve demir yolları ve liman-boru hatları aracılığıyla birbirine bağlaması planlanmaktadır.

Modern İpek Yolu projesi en basit haliyle geçeceği 65 ülkeyi yol, liman, demir yolu, havaalanı ile birbirine bağlamayı hedeflemektedir. Dünya nüfusunun yaklaşık 4,5 milyarını kapsayan projenin küresel ekonominin yaklaşık üçte birini oluşturan 65 ülkeyi dahil ettiği düşünüldüğünde önemi daha da artmaktadır. Ayrıca projenin başlangıcından günümüze yaklaşık 304 milyar dolar harcama yapıldığı da bilinmektedir.⁵

MODERN İPEK YOLU PROJESİNİN DÜNYA TİCARETİNE POTANSİYEL ETKİLERİ

2000'li yılların başından bu yana küresel piyasaları domine etmeye başlayan ve dünyanın en büyük imalatçısı konumuna gelen Çin, son yıllarda ekonomik büyümesinin yavaşlaması tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır. Çin'in en büyük ticari ortaklarından olan Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Avrupa Birliği (AB) ve Japonya'da etkisini gösteren 2008 küresel ekonomik krizi talepte düşüşe neden olmuş, ihracat odaklı Çin ekonomisini yavaşlatmaya başlamıştır.⁶ Orta vadedeki amaçlarından birinin yüksek ekonomik büyümeyi sürdürmek olduğu düşünüldüğünde

5. "Modern İpek Yolu Projesi'nde Bilmeniz Gerekenler", Bloomberg HT, 12 Mayıs 2017.

6. "List of Products Exported by China", Trade Map.

2016 yılında gerçekleşen yüzde 6,7 ekonomik büyüme ile son 27 yılın en düşük büyüme hızını gerçekleştirmesi⁷ Çin'i ekonomik açıdan farklı alternatifler geliştirmeye yöneltmiştir. Bu bağlamda ABD ile AB arasında gerçekleşen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması'nın (Transatlantic Trade and Investment Partnership-TTIP) hayata geçirilmesini ihracat oranlarının düşmesinde önemli bir etken olarak gören Çin, Modern İpek Yolu projesine daha da önem vermektedir.⁸

AB dış ticaretindeki payı yüksek olan Çin'in Modern İpek Yolu projesini hayata geçirerek AB ile olan ticaret hacmini daha da artırması beklenmektedir. Söz konusu proje dış ticaretinin yaklaşık dörtte birini Asya ülkeleri ile gerçekleştiren AB'yi bu ülkelere daha çok yakınlaştıracaktır. 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) üye olmak isteyen Çin'in AB tarafından desteklenmesi bu yaklaşmanın göstergelerinden biri olmuştur.⁹ 2016 yılında Çin'e 170,4 milyar avro ihracat yapan AB'nin 344,6 milyar avro ile en çok ihracat ve ithalatı Çin ile gerçekleştirmesi bu anlamda önem arz etmektedir.¹⁰

AB ile Çin arasındaki mevcut ticaret hacminin büyüklüğü Modern İpek Yolu projesinin hayata geçirilmesiyle şüphesiz artacaktır. Bu durum ekonomisi küresel ekonomik kriziyle birlikte 2009 yılında yüzde 4,4 daralan AB ülkeleri için bir fırsat sunmaktadır (Tablo 1).

7. "World Economic Outlook", International Monetary Fund (IMF), Nisan 2015.

8. Nurullah Gür, "Çin Ekonomisindeki Son Gelişmeler Ne Anlama Geliyor?", *SETA Perspektif*, Sayı: 111, (Ağustos 2015).

9. Tuğba Doğan, "AB Dış Ticaret Politikası", İzmir Ticaret Odası, Temmuz 2010.

10. "Türkiye, AB'nin Dış Ticaretindeki Önemi Korumayı", Anadolu Ajansı, 21 Şubat 2017.

TABLO 2. MODERN İPEK YOLU PROJESİ GÜZERGAHINDA YER ALAN BAZI ÜLKELERİN MAKROEKONOMİK GÖSTERGELERİ (2015)

Ülkeler	Büyüme Oranları (%)	Kişi Başına Düşen Milli Gelir (dolar)	İthalat (milyar dolar)	İhracat (milyar dolar)	Tasarruf Oranları (%)
Çin	6,9	8.069	2.045	2.431	48,9
Türkiye	4	9.125	221	200	15,2
AB Ülkeleri	2,2	32.017	6.607	7.171	23
Rusya	-2,8	9.329	281	391	30,4
İran*	1,5	5.292	55	64	47

Kaynak: Economywatch, Worldbank ve Trade Map sitelerindeki verilerden derlenmiştir.

*İran'a ait veriler 2014 yılına aittir.

Modern İpek Yolu projesi aynı zamanda TTIP gibi Çin'in küresel ekonomideki konumunu olumsuz yönde etkileyebilecek anlaşmaların potansiyel etkilerini de azaltacaktır. Çin'in AB ile karşılıklı ekonomik ilişkilerini geliştirecek bir proje olmasının yanı sıra 2008 küresel ekonomik krizine dek önemli pazarlar olarak görmediği gelişmekte olan ülkelerle ekonomik ilişkilerini de artırması beklenmektedir.

Modern İpek Yolu projesinin Çin'e yapacağı katkılarının yanında projede yer alan diğer ülkelerin de ekonomik ilişkiler ağını güçlendirmesi beklenmektedir. Geçtiği coğrafyalarda ticarete yeni bir soluk getirmesi, bölgelerin refahını artırması ve yeni istihdam alanları açacak olması ile proje, özellikle Orta Asya ülkelerini ve daha yüksek pazar payları hedefleyen Ortadoğu ülkelerini olumlu yönde etkileyecektir. Projenin geçeceği ülkelerin ticaret hacmini artırması ve bölgelerinde güç kazanmalarını sağlaması öngörülmektedir (Tablo 2).

Enerji kaynaklarıyla dikkat çeken ve gelişmekte olan ülkeler olarak nitelendirilen Orta Asya, Ortadoğu ve Afrika ülkeleri bugüne kadar küresel sermaye akışına yeterince dahil olamamış, içerisinde buldukları coğrafyanın ötesine açılmamış ve sahip oldukları doğal kaynakları yatırıma çevirememişlerdir. Bu bağlamda Modern İpek Yolu projesi, güzergahında bulunan ülkelerin küresel ekonomiyle entegrasyonunu sağlayabilecek ve ülke içi refahı artıracak bir vizyon sunmaktadır. Doğu'dan Batı'ya uzanan Modern İpek Yolu projesine yönelik başlatılan çalışmalar hem güzergahı üzerindeki ülkelere sermaye akışı sağlayacak hem de bu ülkelerde istih-

damın artırılmasına yardımcı olacaktır. Modern İpek Yolu projesiyle kişi başına düşen milli geliri düşük olan İran gibi ülkelerde milli gelirin artması ve kalkınmanın hızlanması beklenmektedir.¹¹

Enerji kaynakları bakımından zengin Ortadoğu ile Orta Asya'nın ve enerji talebinin yoğun olduğu Avrupa'nın enerji transferinde önemli bir güzergah sunacak olan Modern İpek Yolu projesi kapsamında bölgeler arası altyapının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu anlamda yeni enerji anlaşmalarının da önünü açacak olan bu proje ile enerji piyasalarında hareketlilik sağlanmış olacaktır. Modern İpek Yolu projesinin ayrıca AB'nin özellikle Rusya-Ukrayna krizi sonrası gündeminde tuttuğu ve enerji arz güvenliği sorununa çözüm olarak gördüğü Ortadoğu ve Orta Asya pazarlarından enerji transferi gerçekleştirmesinde de önemli rol oynayacağı öngörülmektedir.

MODERN İPEK YOLU PROJESİNİN TÜRKİYE'YE ETKİLERİ

Tarihte İpek Yolu'nun en kritik geçiş güzergahlarından biri olan Anadolu'ya ev sahipliği yapan Türkiye, Çin'den başlayarak Avrupa'nın içlerine uzanacak olan projenin önemli ülkelerinden biridir. Avrupa, Asya ve Ortadoğu coğrafyasının kesiştiği noktada yer alan Türkiye, projenin kara ve demiryollarını içeren İpek Yolu Ekonomik Kuşağı hattının Avrupa'ya bağlantı noktasını oluşturmaktadır. G20 üyesi olan Türkiye'nin enerji ticaret merkezi olma yolunda yaptığı

11. "Yeni İpek Yolu, Çin ile Avrupa'yı Birbirine Yaklaştıracak", Anadolu Ajansı, 29 Nisan 2016.

TABLO 3. TÜRKİYE’İN İPEK YOLU EKONOMİK KUŞAĞI’NDAN GEÇMESİ BEKLENEN ÜLKELERLE TİCARİ İLİŞKİLERİ (2016)

Ülkeler	İhracat (milyon dolar)	İthalat (milyon dolar)	Ticaret Hacmi (milyon dolar)
Almanya	14.004	21.473	35.477
Rusya	1.733	15.160	16.893
Çin	2.329	25.440	27.769
İtalya	7.583	10.219	17.802
İran	4.968	4.699	9.667
Hollanda	3.589	3.000	6.589
Kazakistan*	750	1.390	2.140
Özbekistan*	489	711	1.200
Kırgızistan*	294	77	371
Tacikistan*	162	204	366
Toplam	35.901	82.373	118.274

Kaynak: TÜİK

* 2015 yılına ait veriler.

çalışmalarda Çin ile ilişkilerinin geliştirilmesi kapsamında önemli bir destek sunması beklenen Modern İpek Yolu projesi, Türkiye’nin gelecekteki ekonomik hedeflerine ulaşması açısından da önemli fırsatları beraberinde getirecektir.

14-15 Mayıs 2017 tarihlerinde Cumhurbaşkanını Erdoğan’ın da katıldığı zirve ile hayata geçirilen ve dünyanın en büyük ulaşım projesi olarak görülen Modern İpek Yolu projesinin, Türkiye’ye yapacağı en önemli katkı yeni pazar alanları açarak Türkiye’nin ihracat potansiyelini artıracak olmasıdır. Modern İpek Yolu’nun “Orta Koridor”unu oluşturan Türkiye ile Çin arasındaki sevkiyat süresinin 30 günden 10 güne düşmesi ve Pekin’den deniz yolu ile iki ayda teslim edilen ürünlerin iki haftadan daha kısa bir sürede İstanbul’a ulaştırılacak olması bu anlamda projeyi Türkiye açısından daha da önemli hale getirmektedir.¹²

Türkiye’ye sermaye girişini ve yabancı yatırımları canlandırması ve dünyanın ikinci en büyük ekonomik gücü olan Çin ile daha dengeli bir ticaret hacmini sağlaması beklenen Modern İpek Yolu zirvesinde Çin ile Türkiye arasında birçok alanda anlaşmalar imzalanmıştır. Bunlar şu şekilde açıklanmıştır:

- Uluslararası Karayolları Üzerinde Taşımacılık Anlaşması,
- Çin Halk Cumhuriyeti İle Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kurulmasına İlişkin Anlaşma
- Suçluların Karşılıklı İadesi Anlaşması

Tüm bunların yanında Türkiye bu proje ile birlikte İpek Yolu Ekonomik Kuşağı hattında yer alan Çin, İran, Rusya gibi ülkelerle olan gelişmiş ekonomik ilişkilerini sağlamlaştırabileceği gibi temaslarının sınırlı düzeyde olduğu Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan gibi Türki Cumhuriyetlerle de etkileşimini artırabilecektir (Tablo 3). Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin (SSCB) dağılmasından sonra bağımsızlığını elde eden bu ülkeler Modern İpek Yolu projesi ile küresel piyasalara entegre olma fırsatını da bu anlamda elde edebileceklerdir.

Modern İpek Yolu Türkiye’nin proje kapsamında yer alan ülkelerle ikili ilişkilerini geliştireceği gibi önemli miktarda sermaye akışı sağlama potansiyelini de barındırmaktadır. Asya ülkeleri ile Avrupa arasında yapılacak ticaretin bağlantı noktasını oluşturacak olan Türkiye, Asya sermayesini çekme açısından da önemli bir fırsat elde edecektir. 2008 küresel ekonomik krizden sonra sermaye birikimi konusunda dünyanın yeni merkezlerinden biri haline gelen Asya ülkelerinin sahip

12. “Modern İpek Yolu Projesi’nde Bilmeniz Gerekenler”, Bloomberg HT, 12 Mayıs 2017.

olduğu yüksek tasarruf oranları¹³ göz önüne alındığında Türkiye bu tasarrufların yatırıma dönüştüğü ülkelere başında gelme potansiyelini barındırmaktadır.

İpek Yolu kapsamında yapılması planlanan altyapı projeleri sayesinde Türkiye ile Asya ülkeleri arasında işbirliklerinin artması ve ciddi sermaye hareketliliğinin ortaya çıkması beklenmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin Asya Altyapı Yatırım Bankası'nın (Asia Infrastructure Investment Bank) kurucu ülkelerinden biri olması¹⁴ Modern İpek Yolu projesi kapsamında yapılacak projelerde Türkiye'nin de yer alması açısından oldukça stratejik bir karar olmuştur. Ayrıca Modern İpek Yolu projesi Türkiye'nin önemli yatırımlarından biri olan İstanbul Finans Merkezi'yle (İFM) birlikte düşünüldüğünde Asya ülkelerinden gelmesi beklenen sermayenin daha sistematik ve hızlı bir şekilde yürütülmesini sağlayacaktır.

Modern İpek Yolu projesi genel olarak mal ticaretini kapsayan bir yapıya sahip olmasına karşın enerji alanında da önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Projenin enerji arz ve talep eden ülkeleri bir araya getirmesi bu alanda da yaşanabilecek gelişmelere kapı aralamaktadır. Enerji alanında atılabilecek herhangi bir adımda coğrafi konumundan dolayı en avantajlı güzergah olması Türkiye'yi Asya ile Avrupa arasında geliştirilebilecek enerji ilişkilerinin merkezine konumlandıracaktır. Bu bağlamda Avrupa'ya enerji akışını sağlaması beklenen TANAP ve Türk Akım gibi enerji projelerinde yer alan Türkiye, enerji arz güvenliği noktasında da önemli bir pozisyona sahiptir.

Sahip olduğu coğrafi konum dolayısı ile bölge ülkelerinin enerji arz güvenliğine katkı sağlayacak olan Türkiye, Enerji Borsası¹⁵ ile birlikte Modern İpek Yolu projesine önemli katkılar sunacaktır. Proje kapsamında atılacak adımlarla bölgesel aktörleri buluşturacak olan Enerji Borsası küresel aktörleri de Türkiye pazarına çekmiş olacaktır. Böylece Türkiye Enerji Borsası'nın işlevselliği ve etki alanı artacak, dünyanın gelişmiş enerji borsaları ile rekabet edebilecek konuma gelecektir.

13. Naoyuki Yoshino, "Global İmbalances and the Development of Capital Flows among Asian Countries", *OECD Journal: Financial Market Trends*, Cilt: 2012/1, 2012.

14. "Asya Altyapı Yatırım Bankası için İmzalar Atıldı", *Sabah*, 30 Haziran 2015.

15. "Enerji Borsası Resmen Kuruldu", *Dünya*, 18 Mart 2015.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyadaki ticari faaliyetleri canlandırmak için Çin önderliğinde tekrar gündeme gelen Modern İpek Yolu projesi içerdiği farklı coğrafya ve ülkelerle birlikte ciddi ekonomik potansiyel barındırmaktadır. Proje kapsamında hayata geçirilecek olan "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" ve "Deniz İpek Yolu" hatları kıtaları birbirine bağlayacak olup küresel ticaret ağının önemli rotalarından birini oluşturacaktır. 2013 yılında Çin tarafından duyurulan projenin hayata geçirilmesi konusunda bugüne dek birçok önemli adım atılmıştır.

Modern İpek Yolu projesi adına 2014 yılında İpek Yolu Ekonomik Kuşağı Fonu kurulması ve bu fona 40 milyar dolar kaynak ayrılması, kuşkusuz proje kapsamındaki en önemli icraatlardandır. Ayrıca projeye destek sunması adına Kasım 2014 tarihinde 50 milyar dolar yatırımla Türkiye'nin de kurucu üyesi olduğu Asya Altyapı Yatırım Bankası kurulmuştur. Modern İpek Yolu için fon ayrılması projenin gerçekleştirilmesi adına oldukça önemli bir gelişme olarak görülürken proje kapsamında buna benzer birçok eylemde bulunulması planlanmaktadır.

1998 yılında ilk adımları atılan ve İpek Yolu'nun canlandırılması kapsamında ele alınan Avrupa-Kafkasya-Asya Ulaştırma Koridoru (TRACECA) projesinin¹⁶ oluşturulmak istenen yeni kara ve demir yolu hattıyla entegre edilmeye çalışılması atılacak adımların başında gelmektedir. Bu bağlamda TRACECA ulaştırma koridorunun Asya-Avrupa bağlantısını sağlayacak kolu olan Kars-Tiflis-Bakü (BTK) demir yolu projesinde, Marmaray'ın Avrupa demir yolu ağına bağlanması, doğuda Kazakistan ve Çin demir yolu ağına katılması ve bu sayede Avrupa'dan Çin'e, doğu-batı hattındaki ulaşımın kesintisiz sürdürülmesi önem arz etmektedir.¹⁷

Modern İpek Yolu projesi kapsamında atılan en son ve en önemli adım ise 14-15 Mayıs 2017 tarihlerinde Pekin'de ilk kez bu proje üzerine düzenlenen zirve olmuştur. Bu zirve ile birlikte "Tek Kuşak-Tek Yol" olarak da adlandırılan Modern İpek Yolu projesi

16. Süleyman Şensoy, "Demirden İpek Yolu: Traceca Projesi", Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM), 21 Kasım 2007.

17. Şensoy, "Demirden İpek Yolu: Traceca Projesi".

resmen hayata geçirilmiştir. Hayata geçirdiği birçok altyapı yatırımı ile projenin Orta Koridoru'nu oluşturan Türkiye ise projenin en önemli aktörlerinin başında gelmektedir.

Asya ile Avrupa kıtalarının birleştiği noktada bulunması Türkiye'yi projenin özellikle kara ve demir yolu ağını içeren "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" hattında merkezi bir konuma getirmektedir. Marmaray, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Bakü-Tiflis-Kars ve Edirne-Kars demir yolu projeleri bu bağlamda önem kazanmaktadır. Modern İpek Yolu projesi, Türkiye'ye sağlayacağı ekonomik getirilerin yanı sıra Türkiye cumhuriyetlerle ikili ilişkilerini geliştirme fırsatı da sunacaktır. Türkiye'nin ekonomik ve siyasi hedefleri göz önünde bulundurulduğunda Modern İpek Yolu projesi kapsamında atması gereken adımları aşağıdaki başlıklar altında özetlemek mümkündür;

- Türkiye projenin gerçekleştirilmesi konusunda Asya ile Avrupa ülkeleri arasında arabuluculuk görevi üstlenmeli ve proje için gerekli düzenlemelerin hukuki bir zemine kavuşturulması hususunda düzenlenecek toplantılara ev sahipliği yapmalıdır. Bu bağlamda 14-15 Mayıs 2017 tarihlerinde Pekin'de yapılan zirvede Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bulunması önem kazanmıştır.
- Asya Altyapı Yatırım Bankası'na kurucu üye olan Türkiye, proje kapsamında yapılacak altyapı projelerinde aktif rol oynamalı ve bu konuda devlet-özel sektör iş birliğiyle çalışmalar gerçekleştirmelidir.

- Kars-Edirne arası yüksek hızlı tren projesinin hayata geçirilmesi Pekin-Londra bağlantısı adına önem kazanacaktır.
- Kendisine enerji ticaret merkezi olma hedefi koyan Türkiye, projeye enerji başlığını dahil etmeye çalışmalı, Asya ile Avrupa arasında TANAP ve Türk Akım kapsamında elde ettiği enerji arz güvenliğini sağlayan ülke pozisyonunu Modern İpek Yolu projesi çerçevesinde farklı bir boyutta sürdürmeye çalışmalıdır. Bu bağlamda Enerji Borsası'nın enerji piyasasındaki küresel aktörlerin bir araya geldiği bir platform olması konusunda gerekli adımları atmalıdır.
- Çin ile Avrupa arasındaki ticari ilişkileri geliştirecek olan hatta yer alan Türkiye, yabancı sermayeyi çekme adına İFM projesini en kısa sürede tamamlamalıdır.

Tarihte farklı medeniyetleri bir araya getiren İpek Yolu günümüzde de hem küresel ekonomiye hem de Türkiye ekonomisine önemli fırsatlar sunmaktadır. Çin'in son yıllarda küresel ekonomideki konumuyla da birlikte düşünüldüğünde proje, Çin-Türkiye-Avrupa hattında yer alan ülkeler açısından önemli bir ticari pazar alanı açmaktadır. Bu bağlamda ihracat pazarlarını küresel ölçekte genişletmek isteyen Türkiye, ekonomik hedeflerine uygun olarak proje kapsamında yer almalı ve bölgesinde gittikçe güçlenen merkez ülke pozisyonuna katkı yapacak Modern İpek Yolu projesinin sunduğu fırsatları iyi değerlendirilmelidir.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington D.C. 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Cairo

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985